

תוכן עניינים

חלק א':

1

עקרונות כלליים

שער א': האגודה השיתופית

3

ועקרונות הקואופרציה - רקע

5

1. כללי

6

2. מטרות האגודות השיתופיות

7

3. עקרונות הקואופרציה וניהול האגודה

4. עקרונות הקואופרציה כפי שהיו מקובלים בעבר, על רקע התפתחות התנועה השיתופית במגזר ההתיישבותי בישראל,

8

והתמורות אשר חלו בה

5. ההבדל בין התאגדות חברים באגודה שיתופית מסוג מושב

10

עובדים לבין התאגדות באגודה שיתופית מסוג קיבוץ

11

6. סיכום

שער ב': מעמדו של רשם האגודות השיתופיות וביקורת

13

בג"צ על החלטותיו

15

פרק א': ביקורת בג"צ על החלטות רשם האגודות השיתופיות

פרק ב': מעמדו הייחודי של רשם האגודות השיתופיות

17

והביקורת השיפוטית על החלטותיו

21	שער ג': סיווגן של אגודות שיתופיות והאישיות המשפטית של האגודה
23	פרק א': סיווג האגודות
29	פרק ב': ה"אישיות המשפטית" של האגודה
33	פרק ג': רשויות האגודה השונות
35	פרק ד': חובת החברים להשתתף בכיסוי גרעונות האגודה השיתופית
37	פרק ה': חובתו של החבר להשתתף בכיסוי הוצאות האגודה השיתופית ועיגון חובה זו בתקנון האגודה
41	פרק ו': קבלת חברים לאגודה
47	שער ד': "הבן הממשיך" והאגודה השיתופית
49	פרק א': הדין
51	פרק ב': כללי
53	פרק ג': נחלה - הסדרים משפטיים נפוצים
53	1. כללי
53	2. חוזה משולש - "משבצת"
53	2.1 כללי

55	2.2 אודות האגודה השיתופית
55	2.2.1 כללי
56	2.2.2 ביקורת שיפוטית על האגודה השיתופית ומוסדותיה
	2.2.3 מה פירוש שיש ליתן להוראת תקנון האגודה ולפיה
64	נפסקת חברותו של חבר?
81	3. החלטה מס' 1 ו-823 של מועצת מקרקעי ישראל
82	4. זכויות חכירה
83	5. הסכם בחיים
83	6. בן ממשיך
85	פרק ד': עבירותה של הרשות במקרקעין
85	1. כללי
87	2. משק חקלאי - עבירות הרשות
89	פרק ה': דיני הירושה
89	1. כללי
90	2. נכסים שאינם ניתנים לחלוקה - סעיף 113 לחוק הירושה
93	3. משק חקלאי - סעיף 114 לחוק הירושה
93	3.1 כללי
97	3.2 קרקע פרטית
97	3.3 זכות חכירה
98	3.4 היורש המוכן והמסוגל לקיים את המשק החקלאי
101	3.5 "והוא יפצה את היורשים האחרים"
101	3.5.1 כללי
	3.5.2 מה הדין כאשר הזכות עדיין לא נרשמה - האם יש
104	בה כדי לעכב את תשלום הפיצוי?

104	3.5.3 הסכם דו-צדדי
105	3.5.4 הסכם משולש
105	3.5.5 צדק חלוקתי
	3.6 "היה יורש עובד... או שהשקיע בו מהונו... יובא זאת
105	בחשבון בקביעת הפיצוי..."
106	3.7 תביעה לדמי שימוש
106	3.8 שיקול-דעתו של בית-המשפט
107	4. הסכם בחיים
107	4.1 כללי
107	4.2 עסקאות בירושה עתידה - סעיף 8 לחוק הירושה
107	4.2.1 כללי
109	4.2.2 מהותו של סעיף 8(א) לחוק הירושה
110	4.2.3 מהותו של סעיף 8(ב) לחוק הירושה
111	4.2.4 חוק יחסי ממון למול סעיף 8 לחוק הירושה
115	5. הליכי אימוץ
115	6. הוראה מנחילה בצוואה
115	6.1 כללי
117	6.2 חוזה דו-צדדי
117	6.3 צוואה הדדית
123	פרק ו': מעמדו של "בן ממשיך"
123	1. כללי
125	2. מישור היחסים בין האגודה לבין ה"בן הממשיך"
	3. אימתי מתגבשות זכויותיו של ה"בן הממשיך" - ממשיך אחר
127	מות? או ממשיך בחיים?

129	4. העברת המשק כמתנה
	5. האם ניתן ללמוד על זכותו של "בן ממשיך" מהתנהגות הצדדים?
131	
132	6. אימתי תותר פיצולן של נחלות לשני מגרשים נפרדים?
135	פרק ז': פירוק השיתוף בנחלה חקלאית
	פרק ח': עבירות משק חקלאי מכוח הסדרים חקיקתיים שלא מדיני הירושה
139	
139	1. חוק המקרקעין
139	1.1 זכות הקדימה על-פי המקרקעין
	1.2 האם קיימת סתירה בין סעיף 100 לחוק המקרקעין לבין סעיף 114 לחוק הירושה?
141	
142	1.3 זכות קדימה של בן זוג
142	2. הלכת השיתוף ואיזון המשאבים
142	2.1 כללי
143	2.2 חזקת השיתוף ומעמדה
144	2.3 הזכות שמקנה חזקת השיתוף
146	2.4 הנכסים עליהם חלה חזקת השיתוף
	2.5 תום-הלב הנדרש לקיומה של העסקה המאוחרת בזמן בניגוד לחזקת השיתוף
149	
	2.6 זכויותיו של צד שלישי בנכס מקרקעין שחלה עליו חזקת השיתוף
150	

153	2.7 חוק יחסי ממון - נישואים שניים - משק חקלאי - שיתוף ספציפי
161	פרק ט': מתנה
161	1. כללי
161	2. מתנה לאלתר
163	3. הקניית נכס מקרקעין
164	4. סעיף 2 לחוק המתנה ודיני חוזים
167	5. נטל הראיה
168	6. התחייבות לתת מתנה, דרישת הכתב והתנהגות מחפירה
168	6.1 כללי
170	6.2 דרישת הכתב
	6.3 זכות החזרה של נותן המתנה הינה אישית ואיננה עוברת למנהל העזבון או יורשיו
173	
175	6.4 חזרה מההתחייבות - שינוי מצב לרעה ומשמעות הויתור
178	6.5 התנהגות מחפירה
181	6.6 בר-רשות במשק חקלאי
183	7. חוק המתנה וחוק הירושה
183	7.1 חוק המתנה וסעיף 8 לחוק הירושה
187	7.2 חוק המתנה וסעיפים 6 ו-7 לחוק הירושה
187	7.3 נכס מקרקעין - האם ניתן כמתנה או האם שייך לעזבון

195	שער ה': מעמדן של יחידות ההשתתפות בתנובה - שהוקצו באופן יחסי לכל אחת משלוש האגודות על-פי החלטת ועידת תנובה - נכס של האגודה או נכס של החברים יצרני החלב
197	פרק א': הפסיקה בעניין ניר בנים והשלכותיה על מקרים נוספים
201	פרק ב': השתק מכוח מצג (מניעות) ושיהוי במשפט האזרחי
203	פרק ג': מניעות ושיהוי ביחסים בין חבר אגודה שיתופית לאגודה
207	פרק ד': פסק-הדין בעניין בית חנניה
211	פרק ה': סמכות האסיפה הכללית לחלוקת יחידות ההשתתפות בתנובה
213	שער ו': ועדות הקבלה
215	פרק א': החוק לתיקון פקודת האגודות השיתופיות (מס' 8), התשע"א-2011 (סעיפים 6-ב6-ד לפקודה)
219	פרק ב': דחיית העתירה לביטולו של תיקון

229	פרק ג': חזקת התקינות של החלטות האגודה והתערבות בית- המשפט
231	פרק ד': חברות באגודה של בני הזוג של חברי האגודה
233	פרק ה': עניינים שאין בדעת רוב לכפות החלטה

235	חלק ב': פקודת האגודות השיתופיות - דין והלכה
-----	--

237	שער א': פקודת האגודות השיתופיות
239	פרק א': השם הקצר - פירוש (סעיפים 1-2 לפקודה)
239	1. הדין
239	1.1 סעיפים 1-2 לפקודת האגודות השיתופיות
240	1.2 תקנות האגודות השיתופיות (רשויות האגודה), התשל"ה-1975
240	1.3 תקנות האגודות השיתופיות (שיוך דירות בקיבוץ מתחדש), התשס"ו-2005
243	1.4 תקנות האגודות השיתופיות (ייסוד), התשל"ו-1976
247	2. כללי
247	3. הגדרת "וועד" וסמכויותיו
247	3.1 כללי

	3.2 בחירתו, מינויו, סמכויותיו וחובותיו של הוועד והיושב-ראש - תקנות 23 עד 39 לתקנות האגודות השיתופיות (רשויות האגודה), התשל"ה-1975	248
	4. ה"אסיפה הכללית"	256
	4.1 כללי	256
	4.2 הגדרתה, בחירתה, תפקודה של האסיפה הכללית- תקנות האגודות השיתופיות (רשויות האגודה), התשל"ה-1975	256
	5. בחירות לרשויות העמותה - תקנות האגודות השיתופיות (רשויות האגודה), התשל"ה-1975 (תקנות 40 עד 59 לתקנות)	263
	6. תקופת כהונת הרשויות הנבחרות - תקנות האגודות השיתופיות (רשויות האגודה), התשל"ה-1975 (תקנה 60 לתקנות)	267
	7. סמכות הרשם למנות וועד	268
	8. ההלכה הפסוקה	269
	8.1 פסיקת בתי-המשפט הכירה לא אחת בטענות של מניעות ושיהוי בסכסוכים בין חבר אגודה שיתופית לבין האגודה, לנוכח מערכת היחסים המיוחדת בין הצדדים	269
	8.2 הגם שבית-המשפט הגיע לאותה התוצאה בעניין ניר עס, אין בדברים אלו כדי לטעת מסמרות כתוצאה מכרעת בכל הליך ועניין שהרי יש לבחון כל מקרה בהתאם לנסיבותיו מרוצת השנים ומחלוקותיו	272
	8.3 ככל שלא התגרשו בני הזוג, גם אם נפרדו זמן זה מזו, הסטטוס האישי הפורמלי שלהם נותר בני זוג "נשואים" ומשכך לא קמה לקיבוץ החובה לשייכם כיחיד	274

- 8.4 ככל שמצאו המשיבים כי החלטתו של רשם האגודות השיתופיות היתה משוללת סמכות הרי שלא היה להם לעשות דין לעצמם, ולהחליט ולהתעלם משתי החלטותיו של עוזר הרשם
- 277
- 8.5 סטיה בדרך של התנהגות מן המוסכם בחוזה המקורי לה שותפים הצדדים בחוזה במשך תקופה מסויימת, צריכה להיעשות בהסכמה על-ידי שני הצדדים, איננה חלה על תקנונה של אגודה שיתופית
- 279
- 8.6 בית-המשפט לא ימהר להתערב ולדון בעניין או בסכסוך בין צדדים שעה שנושא המחלוקת נתון לסמכותם של גופים אחרים ובכלל זה, רשם האגודות השיתופיות, ושעה שצד יכול לזכות בסעדים המבוקשים על ידו באותן מסגרות לבר-שיפוטיות
- 282
- 8.7 החלטות באגודה שיתופית יתקבלו על-ידי מוסדותיה לאחר הצבעה ואין יושב-הראש רשאי לקבל החלטה לבדו, לאמור, אין באותה הסכמה ככל שהיתה כדי לחייב את האגודה
- 283
- 8.8 הגם אם תחליט אגד להפעיל את האופציה אין בכך כדי לרדת לנכסיו הפרטיים של חבר אגד (וכפי שנקבע בהלכת פרי העמק)
- 284
- 8.9 העותרים פנו לבית-המשפט כדי שיורה לרשם האגודות השיתופיות לעשות שימוש בסמכותו בדיון
- 286
- פרק ב': הרשם (סעיף 3 לפקודה)
- 287

289	פרק ג': מטרותיהן של אגודות (סעיף 4 לפקודה)
289	1. הדין
289	2. כללי
	3. האגודה השיתופית מבוססת על קואופרציה ולא על קפיטליזם, היא חייבת לכבד את האוטונומיה של היחיד ואת רכושו. הקואופרציה אינה משתרעת על כלל הקיום האישי ואינה מטשטשת את ההבחנה בין רכוש האגודה ונכסיה לבין רכוש הפרט-חבר האגודה - ונכסיו
290	4. הסמכה לעשות מינוי משמעה גם הסמכה להתלות את תוקפו, לבטלו, לפטר את מי שנתמנה או להשעותו
297	5. הסמכות לביקורת על פעילותה של ברית פיקוח נתונה לרשם האגודות השיתופיות. חובת הדיווח היא כלפיו, והערעור על החלטות וקביעות שונות של האגודות השונות, ובכללן ברית פיקוח, נתונה לו
303	6. הסמכות לנקוט בדרכי תגובה ואף סנקציות כלכליות אינה סמכות ביצוע טכנית ומצומצמת, אלא המדובר בסמכות מהותית אשר עלולה לפגוע בזכויותיו הבסיסיות של חבר קיבוץ וביסודות הקיבוץ, ומשכך יש לעשות בה שימוש בכובד ראש ובמשנה זהירות
304	7. קיים הבדל ניכר מבחינת משמעותה של החלטה והיקף פרישתה בין החלטה אסיפה הנוגעת לאדם ספציפי לבין החלטה שעניינה שנוי תקנון שמטבעה הינה בת פועל ביחס לכולי עלמא במושב, והשפעתה הינה ארוכת טווח
306	
310	8. יש לפרש את כוחה של האגודה לתקן מפעם לפעם את תקנונה

9.	אין מניעה להחיל על האגודה, זה לצד זה, את עקרונות ההצבעה לפי דיני האגודות השיתופיות ואת עקרונות ההצבעה לפי דיני המקרקעין	312
315	פרק ד': הגבלות על מידת ההשתתפות של חבר (סעיף 5 לפקודה)	
317	פרק ה': סגולות הכשרה לחברים (סעיף 6 לפקודה)	
317	1. הדין	
317	1.1 סעיף 6 לפקודת האגודות השיתופיות	
317	1.2 תקנות האגודות השיתופיות (חברות), התשל"ג-1973	
326	2. כללי	
	3. אין די באמירה ערטילאית שהמועמד לחברות "חושב להתיישב במושב". מחשבה זאת צריכה להיות מלווה באפשרות ממשית להתיישב במושב תוך זמן סביר	326
	4. אין התובעת יכולה לדרוש הכרה בזכויות עבר הקיימות לה, אך במקביל שלא לשאת בחובות עברה הזקופים לחובתה	329
333	פרק ו': חברות של בן זוג ביישוב שיתופי (סעיף 6א לפקודה)	
333	1. הדין	
333	1.1 סעיף 6א לפקודה	
333	1.2 חוק המועמדים להתישבות חקלאית, התשי"ג-1953	
338	2. כללי	
	3. התערבות בית-המשפט בשיקול-הדעת של האגודה בקבלת חברים	339
339	4. חברותו של בן הזוג	

341	5. "בן ממשיך" הרחבה גם על בן הזוג
	6. למרות שנשות החברים אינן חברות באגודה, הרי הן שותפות
342	לכל דבר ועניין בנחלה
	7. היסוד המשותף להיות בת זוג של בעל משק חברה באגודה
	השיתופית הינו קשר פיזי למשק, בין בדרך של מגורים ובין בדרך
343	של עבודה במשק
	8. משהודיעה הסוכנות כי לאישה הוענקו זכויות בר-רשות, חזקה
	היא שמעשי הסוכנות הם תקינים והתנאים המוקדמים לביצועם
349	התקיימו כראוי
	9. תכלית המינוי והקביעה של "הבן הממשיך" היא להבטיח את
	ההעברה הבינדורית של הזכויות בנחלה, כאשר בדרך-כלל, לאחר
	אותה קביעה של "הבן הממשיך" הוא בונה את ביתו בתוך הנחלה
	של הוריו. האמצעי להשגת התכלית הינו "טופס ההצהרה
354	וההתחייבות"
	10. ההיבט הציבורי של המקרקעין חייב איפוא, וביתר שאת,
	למצוא ביטוי בהרכב ועדת הקבלה, באופן שרוב חבריה לא יימנו
360	על חברי היישוב הקהילתי
	פרק ז': הקצאת מקרקעין והעברת זכות במקרקעין ביישוב
	קהילתי - שיקולי ועדת הקבלה - שמירת סמכות (סעיפים 66 עד
367	66 לפקודה)
367	1. הדין
	2. הקניית זכות לאחר - במסגרת תיפקודה כרשות, הפעולה
	הספציפית מושא המחלוקת אינה "במילוי תפקיד ציבורי", אלא
369	ברובד האזרחי

370	3. חוסנה של הקהילה, הוא שיקול שועדת הקבלה רשאית להתחשב בו בשוקלה את השיקולים הנוגעים לסירובה לקבל מועמד ליישוב, כאמור בסעיף 6ג(ב) לפקודה, אך הוא איננו שיקול העומד בפני עצמו
373	פרק ח': קביעת מקום מגורים של אדם (סעיף 7 לפקודה)
373	1. הדין
373	2. סמכות הרשם
374	3. הסמכות לקבוע סוגה של אגודה שיתופית מסורה לרשם האגודות השיתופיות ולו בלבד
376	4. דרכי תגובת הקיבוץ לגבי חבר, שאינו מקיים את החובה המוטלת עליו על-פי התקנון, לרבות הטלת קנסות, יובאו לדיון ולהחלטה באסיפה הכללית ויפעלו בהתאם לאותה החלטה
379	פרק ט': בקשה לרישום (סעיף 8 לפקודה)
381	פרק י': רישום אגודה (סעיף 9 לפקודה)
383	פרק י"א: אגרות רישום (סעיף 10 לפקודה)
385	פרק י"ב: תעודת רישום תשמש הוכחה מכרעת (סעיף 11 לפקודה)
387	פרק י"ג: תיקון תקנותיה של האגודה (סעיף 12 לפקודה)
387	1. הדין

387	2. תקנון האגודה - חוזה "משולש"
388	3. סמכות הרשם
389	4. הגדרות בתקנון ועיסוקה בפועל של האגודה
389	5. התנהלות בניגוד לתקנון של האגודה וחוב חבר
	6. במקרים חריגים ויוצאי-דופן, בהם נמשכת הסטיה מן התקנון שנים ארוכות ורצופות ומשתרש נוהג שכל חברי האגודה יודעים על קיומו ופועלים על-פיו, עשויה התנהגות חברי האגודה להתגבש לכלל נורמה משפטית מחייבת
390	
393	פרק י"ד: התמזגות אגודות (סעיף 13 לפקודה)
395	פרק ט"ו: אסיפות כלליות (סעיף 14 לפקודה)
395	1. הדין
395	2. הקיבוץ - מטרות ודרכי פעולת הרשויות השונות
398	3. הביקורת השיפוטית על החלטות רשויות הקיבוץ
402	4. סמכות הרשם לכינוס אסיפה כללית - סעיף 14(2) לפקודה
402	5. סמכות הוועד להורות על קיום אסיפה כללית
	6. בבקשה להעברת זכויות לחבר אגודה, בהתאם להחלטה 737 של מועצת מקרקעי ישראל, אין די בהסכמת מינהל מקרקעי ישראל לאשר מועמדותו של פלוני, וללא הסכמת האגודה השיתופית, תיידרש הסכמתו של רשם האגודות השיתופיות
403	
405	7. סמכויות הוועד או וועד ממונה
	8. בעבירות לפי סעיף 20כב לחוק המים וסעיף 11ג לחוק למניעת מפגעים, שנעברו על-ידי אגודה שיתופית בע"מ, לא ניתן להרשיע את נושאי המשרה של האגודה, חבריה או בעלי מניותיה
406	

פרק ט"ז: זכויותיהם וחובותיהם של חברים (סעיף 15 לפקודה)

- 409 1. הדין
- 409 2. התחייבויות שנטלו עליהם חברי אגודה לתשלום הוצאות האגודה אינן בהכרח מקימות התחייבות מצד האגודה לחלוקת הכנסותיה
- 409 3. יריבות חוזית, הנובעת מהתחייבויות שאגודה שיתופית קיבלה על עצמה, תחול על כל חבר באגודה, אף אם האגודה קיבלה על עצמה את ההתחייבויות קודם להתקבלותו כחבר וכאשר מדובר במקרקעין המצויים בבעלות המדינה, הרי שממילא קמה לה יריבות כלפי כולי עלמא
- 410

פרק י"ז: הצבעה (סעיף 16 לפקודה)

- 413 1. הדין
- 413 2. כללי
- 413 3. רכישת מניה שניה באגודה שיתופית אינה מעניקה זכויות נוספות ועל-כן אין היגיון כלכלי ברכישתה
- 414 4. בחירות והצבעה. קיומן של בחירות חוזרות בוועד של אגודה שיתופית יחול כל אימת שתוצאותיו, לו הבחירות היו נערכות כדין, עלולות היו להיות שונות
- 416

פרק י"ח: פדיון מניות (סעיף 17 לפקודה)

- 419 1. הדין
- 419 2. כללי

3. העובדה, כי התחייבויות ארכאיות שאגודה שיתופית נתחייבה בהן נזנחו, אינה מכשירה הפרת התחייבויות אחרות על-ידי מי מחבריה
420
 4. חבר אינו יכול לסחור במניותיו
421
 5. בנסיבות מסויימות, רשאים חברי אגודה שיתופית לסטות מתקנון האגודה, וזאת כאשר הסטיה היא מתמידה ורצופה במשך זמן מספיק, ידועה לכל הנוגעים בדבר ומכריעה ביחסיהם ההדדיים
421
 6. תקנון אגודה שיתופית הוא הקובע את הדרך, סכום ומועד פדיונה של מניית חברה, וככלל, בית-המשפט ימנע מלהתערב בהוראותיו
423
- פרק י"ט: המען הרשום של אגודות (סעיף 18 לפקודה)**
427
- פרק כ': זכות העיון בתקנות האגודה וכו' (סעיף 19 לפקודה)**
429
1. הדין
429
 2. כללי
429
 3. הענקת זכות הצטרפות לחברי אגודה שיתופית בעסקת מכירת חברה, שחלק ממניותיה מוחזקות בידי האגודה בה בהם חברים - תיבחן בהתאם לאומד דעתם של בעלי המניות בעת חתימת ההסכם ביניהם
430
 4. חובה להמציא המסמכים לא קיימת
431
 5. היעדרו של הסכם בין האגודה ובין חברה דן מעיד על היפוכם של הדברים
431
 6. המסמכים הפתוחים לעיונם של חברי האגודה
433

437	פרק כ"א: ביקורת חשבונות (סעיף 20 לפקודה)
439	פרק כ"ב: התאגדותה של אגודה (סעיף 21 לפקודה)
439	1. הדין
439	2. כללי
	3. אין זה הכרחי כי ההכרה באישיותה המשפטית של תופעה
440	משפטית כלשהיא תיעשה בדרך מפורשת
440	4. הכוח לבצע פעולות משפטיות
442	5. חבר באגודה יכול להיות גם "עובד" שלה
442	6. הטלת אחריות אישית על חברי וועד
	7. בעבירות לפי סעיף 20 כב לחוק המים וסעיף 11ג לחוק למניעת
	מפגעים, שנעברו על-ידי אגודה שיתופית בע"מ, לא ניתן להרשיע
443	את נושאי המשרה של האגודה, חברה או בעלי מניותיה
445	8. לאגודה זכות לרכוש נכסים לרבות נכסי מקרקעין
445	9. הטלת אחריות פלילית על האגודה
447	פרק כ"ג: הסמכות לקנוס חברים (סעיף 22 לפקודה)
449	פרק כ"ד: חובות שחברים חייבים לאגודה (סעיף 23 לפקודה)
449	1. הדין
	2. תוקפה המשפטי של תקנה 1א לתקנות האגודות השיתופיות
449	(ניהול וביקורת חשבונות), התשל"ה-1975
	3. חבר אגודה שיתופית יהא מושחק מלטעון נגד הסכם בינו לבין
450	האגודה אם המשיך ליהנות מתנאיו, גם לאחר שתוקפו פג

	פרק כ"ה: לאגודה יהא שיעבוד על מניותיהם של חברים בשל חובות המגיעים לאגודה - מניות פטורות מעיקול (סעיפים 24 ו-25 לפקודה)
453	
453	1. הדין
453	2. כללי
	3. סעיף 24 לפקודת האגודות השיתופיות אינו מונע שיעבוד אחזקות של מניות באגודה שיתופית, כל עוד ניתנה הסכמתה של האגודה
454	
	4. סעיף 24(1) לפקודת האגודות השיתופיות יחול על כל חוב של חבר אגודה כלפי האגודה, ולא רק על חובותיו ה"ישירים"
455	
	פרק כ"ו: שיעבודים לזכות אגודות, קיומם ורישומם של שיעבודים, וכו' (סעיף 26 לפקודה)
457	
	פרק כ"ז: העברת שיעבודים - רישום שיעבודים (סעיפים 27 ו-27א לפקודה)
459	
	פרק כ"ח: שיעבודים שנוצרו על-ידי האגודות על נכסיהן - הטלת חלק ה' של פקודת החברות על שיעבודים ידועים וכו' (סעיפים 28 ו-28א לפקודה)
461	
	פרק כ"ט: עונשו של חבר הסוחר בנכסים המשועבדים (סעיף 29 לפקודה)
463	

465	פרק ל': חוזים למכירת תוצרת לאגודה או באמצעותה (סעיף 30 לפקודה)
467	פרק ל"א: חברים שמתו (סעיף 31 לפקודה)
467	1. הדין
467	2. האם זכאים יורשים של חברת האגודה ובעלת מניה בה לקבל את שוויה של המניה ביום פדיונה או את ערכה הנקוב בלבד
468	3. קיבוץ - דמי עזיבה ליורשים
468	4. האם ערכה של מניה לפדיון ליורשיו של בעל מניה שנפטר יהיה על-פי ערכה הנומינלי של המניה או על-פי ערכה הריאלי?
469	5. מפרשנות לשונית לפרשנות תכליתית: בית-המשפט קבע פרשנות לשונית חדשה
471	6. הורשת משק - החברות עצמה אינה ניתנת להורשה, לעומת הזכויות במשק הניתנות להורשה וגם זאת בכפוף למהות הזכויות של החבר במושב
475	פרק ל"ב: עזבונו של חבר שמת חייב בחובות אגודה רשומה (סעיף 32 לפקודה)
477	פרק ל"ג: אחריות של מי שהיו חברים (סעיף 33 לפקודה)
479	פרק ל"ד: פנקס החברים (סעיף 34 לפקודה)
481	פרק ל"ה: קיום העתקות של פרטים רשומים (סעיף 35 לפקודה)

483	פרק ל"ו: אימתי מותרים עסקים עם שאינם חברים (סעיף 36 לפקודה)
485	פרק ל"ז: פקדונות והלוואות משאינם חברים (סעיף 37 לפקודה)
487	פרק ל"ח: עסקים עם שאינם חברים יהיו כפופים לתקנות האגודה (סעיף 38 לפקודה)
489	פרק ל"ט: מה ייעשה ברווחים (סעיף 39 לפקודה)
491	פרק מ': חלוקת יתרת הרווחים (סעיף 40 לפקודה)
493	פרק מ"א: קרן מילואים (סעיף 41 לפקודה)
495	פרק מ"ב: תרומות לצרכי צדקה (סעיף 42 לפקודה)
497	פרק מ"ג: חקירה בעסקי האגודה (סעיף 43 לפקודה)
497	1. הדין
497	2. משלא היה לו, לעוזר רשם האגודות השיתופיות לא הסמכות ליתן את הסעד המבוקש בהליך שהתקיים לפניו, הרי שאין גם מקום ליתן סעד זה בערעור על החלטתו
501	פרק מ"ד: בדיקת פנקסי האגודה (סעיף 44 לפקודה)

503	פרק מ"ה: חלוקת משא ההוצאות של החקירה (סעיף 45 לפקודה)
505	פרק מ"ו: פירוק אגודות - סמכותו של הרשם לצוות על האגודה להתפרק כשעמד מספר החברים על פחות מן המינימום הקבוע, סמכויותיו של מפרק (סעיפים 46-48 לפקודה)
513	פרק מ"ז: סמכותו של רשם לעכב הליכים משפטיים בדבר פירוק (סעיף 48א לפקודה)
515	פרק מ"ח: הוראות מיוחדות בפירוק קיבוץ (סעיף 48ב לפקודה)
517	פרק מ"ט: אחריותם של פקידים וכו' (סעיף 49 לפקודה)
519	פרק נ': ביטול הרישום (סעיף 50 לפקודה)
521	פרק נ"א: ערעורים (סעיף 51 לפקודה)
523	פרק נ"ב: בוררות בסכסוכים (סעיף 52 לפקודה)
523	1. הדין
523	1.1 בוררות בסכסוכים - סעיף 52 לפקודה
524	1.2 תקנות האגודות השיתופיות (בוררות בסכסוכים), התשל"ב-1972
530	2. דיני הבוררות בתחום דיני האגודות השיתופיות, מתאפיין בגמישות שנועדה להביא להכרעה צודקת ומהירה

531	פרק נ"ג: עיקול זמני על נכסים (סעיף 53 לפקודה)
533	פרק נ"ד: שחרור מהוראות הפקודה בנידון רישום (סעיף 54 לפקודה)
535	פרק נ"ה: שחרור מהוראות כלליות של הפקודה (סעיף 55 לפקודה)
537	פרק נ"ו: השימוש במילה "שיתופי", וכו' (סעיף 56 לפקודה)
539	פרק נ"ז: עונשין על עבירות (סעיף 57 לפקודה)
541	פרק נ"ח: גביית סכומים המגיעים לממשלה (סעיף 58 לפקודה)
543	פרק נ"ט: השימוש בפקודת החברות (סעיף 59 לפקודה)
543	1. הדין
543	2. רשם האגודות השיתופיות מחק רישומה של אגודה שיתופית מפאת חוסר פעילות. בית-המשפט המחוזי ביטל קביעתו של הרשם והחייה האגודה השיתופית
543	3. מניין ימי ההתיישנות להגשת תביעת חוב על-ידי אגודה שיתופית בפירוק, יחל מיום מתן צו הפירוק, ולא מיום יצירת החוב
545	
547	פרק ס': פקודת הבוררות (סעיף 61 לפקודה)

פרק ס"א: אגודות ותקנות אגודה שכבר נרשמה (סעיף 63
549 לפקודה)

פרק ס"ב: תקנות שיתקין הרשם ושר העבודה (סעיפים 64 ו- 65
551 לפקודה)

1. הדין
551
2. פנקס של אגודה שיתופית מהווה ראיה לכאורה לנכונות
הרשום בכרטיס ובתנאי שבוקר על-ידי ברית פיקוח
553 3. סעיף 65 לפקודה הקובע גדרי סמכותו של השר להתקין
התקנות השונות אינו מסמיך השר להתקין הוראה בקשר לסדרי
הדין או הראיות שיתקיימו בתביעות שיוגשו על-ידי האגודה או
555 כנגדה

חלק ג':

הוראות חוק ההסדרים במגזר החקלאי
המשפחתי, התשנ"ב-1992 -
557 עקרונות משפטיים והלכה

559 שער א': מבוא

שער ב': הדין - חוק הסדרים במגזר החקלאי
563 המשפחתי התשנ"ב-1992 ותקנות)

579	שער ג': הקפאת הליכים (סעיף 7 לחוק הסדרים)
581	פרק א': הדין
583	פרק ב': תחולת חוק ההסדרים על תביעת יורשים לפדיון
585	פרק ג': פסיקת ריבית והפרשי הצמדה
	1. קביעתו של המשקם, ולפיה החוב לא ישא הפרשי הצמדה וריבית בתקופה זו, איננה מתיישבת עם נוסחו הברור של הסדר המעטפת שגובש בין הצדדים
585	2. פסיקת הפרשי הצמדה וריבית
589	פרק ד': ההלכה הפסוקה
	1. תכלית חוק ההסדרים הינו להוציא את המגזר החקלאי מהמשבר שהיה שרוי בו, אך כוונתו לא היתה להעניק עזרה מתמדת והטבות מתמשכות למגזר החקלאי, וודאי שלא על חשבון נושים
589	2. משנוכח רשם ההוצאה לפועל כי נתקיימו התנאים להפסקת ההליכים, כאמור בסעיף 7(א) לחוק ההסדרים, אמנם היה עליו להורות, כדרך שעשה, על הפסקת ההליך ועל העברתו למשקם
590	3. כשמדובר בחוב שהוראות חוק ההסדרים חלות עליו חובה על בית-המשפט להעביר הדיון להכרעת המשקם למעט מקרה בו יודיע החקלאי כי ויתר על זכותו זו
592	4. מתן הודעת ההחרגה על-ידי הנתבעים משמעה כי הוראות חוק ההסדרים לא יחולו עליהם מלכתחילה דהיינו באופן רטרואקטיבי
593	

594	5. ספרי האגודה מהווים ראיה לכאורה המעבירה את נטל ההוכחה אל כתפי הנתבע, אם ברצונו לסתור את האמור בספרי האגודה
595	6. לנושה המובטח מתוך כלל הנושים בהסדר על-פי חוק ההסדרים, אין עדיפות על פני מעקלים אחרים שאינם נושים בהסדר
596	7. על-מנת לתקוף את החלטות האגודה אין צורך לתקוף את פסק המשקם
598	8. על המושב השיתופי להשיב לתובעת כספים שהעבירה לו בשנת 2000 בהתאם להסכם תכנון, פיתוח ושיווק הרחבת המושב לצרכי מגורים, וזאת לאחר שבוטל ההסכם מטעמו וההרחבה נבנתה באמצעות נותני שירותים אחרים
600	9. עיכוב דיון נדחתה בקשה מחמת היעדר תכלית בהשבת הדיון למשקמת
601	10. חוק ההסדרים משווה את מעמדו של פסק המשקם למעמד של פסק בוררות, בהתאם לחוק הבוררות
602	11. על הוועד וחבריו לפעול בתחום סמכויותיהם לטובת האגודה וללא הפליה
603	12. אין לאפשר את פתיחת ההליך מחדש לדיון בחובות נטענים שהיה צריך להביאם בפני המשקם, בעת שהתנהלו ההליכים בפניו
604	13. התובעים זכאים לקבל את הנחלות שהוקצו להם בעבר, כפוף לקיום התנאי של היותם חברים באגודה, אך אין התובעים זכאים לכספים או הטבות שהוענקו בעבר לבעלי הנחלות

14. הסכם פשרה - כל טענותיהם של המבקשים בבקשה להרשות להם לערער מעוגנות בעובדותיה המיוחדות של הפרשה הנידונה וכי אין הן מעוררות שאלה בעלת חשיבות משפטית או ציבורית החורגת מדלת אמותיה של הפרשה 606
15. אין עילה להתערבותו של בית-משפט בהחלטות אלה של רשם האגודות השיתופיות 607
16. אגודה רשומה יכולה לקבוע בתקנותיה הוראות בנוגע ליישוב סכסוכים הנוגעים לעסקי האגודה והאגודה מוסמכת לקבוע כי "הסכסוכים הנוגעים לעסקי האגודה" יוכרעו בדרך של בוררות 609
17. אין לייחס חשיבות רבה מדי להגדרות אשר בתקנון האגודה ובתזכירה ועוד פחות מכך למשמעות המילונית של מונח זה או אחר 611
18. המשקם קבע כי לא נזקק לדוקטורינת "הרמת המסך" 613
19. סמכותו של הבורר לדון בשאלה אם קיים "חוב כולל" מעוגנת היטב בסעיף 7(ב)(1) לחוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי 614
20. ככל שהתחייבויות הארגון כלפי נושיו עולות על התחייבויותיהן של האגודות החקלאיות החברות בארגון כלפיו, אך ברור כי יש לממש נכסים לפירעון החובות ויש לקבוע את אופן חלוקת החובות בין הנושים השונים ואופן חלוקת התמורות מממוש נכסים ואלה הרי הם עניינים שהסמכות בהם נתונה למשקם ובהתאם לאמור בדין 616

21. חלוקה שוויונית של יחידות ההשתתפות היא בבחינת "הלאמה" של רכושם של יצרני החלב שנשאו בעלות רכישת יחידות ההשתתפות בתנובה לטובת כלל חברי האגודה, וככזו, עומדת בסתירה לעקרונות הקואופרציה ולתכליתה של האגודה השיתופית.

617

שער ד': פתיחת הליך (סעיף 9 לחוק ההסדרים)

627

פרק א': הדין

629

פרק ב': סמכות ראשונית של המשקם

631

שער ה': זכות בחירה לחקלאי או לחבר באגודה

633

חקלאית (סעיף 10 לחוק ההסדרים)

שער ו': חובות האגודה ומאזני האגודה

637

(סעיפים 11-12 לחוק ההסדרים)

639

פרק א': הדין

641

פרק ב': כללי

643

פרק ג': מאזני האגודה - ראייה לכאורה

- 647 **פרק ד': חובות החבר לאגודה וחובותיו לנושים**
1. אין לקשור בין הסדרת חובות האגודה להסדרת חובות החבר לאגודה וליתר נושיו
- 647 2. חבר זכאי באגודה - זכותו להיפרע מכספים שמגיעים לאגודה ממנהל מקרקעי ישראל בגין שינוי ייעוד קרקע או ממכירת מגרשים בהרחבה. יש לראות את החלטת המשקם כפסק משקם שניתן לבקש ביטולו בבית-המשפט על-פי התנאים בסעיף 27 ו- 28 לחוק ההסדרים
- 647

שער ז': סמכויות המשקם - הדיון בפניו

- 651 **(סעיפים 13-14 לחוק ההסדרים)**
- 653 **פרק א': הדין**

- פרק ב': חלוקת החוב בין הנושים - מימוש נכסים ואופן חלוקת התמורה**
- 655

- 659 **פרק ג': צירוף נושים לדיון - חשד לקנוניה**

שער ח': הסדרת חובות וערבויות - הפחתות, חלף

- 663 **ערבות - החוב להסדר (סעיפים 15-17 לחוק ההסדרים)**
- 665 **פרק א': הדין**

- 669 **פרק ב': מיחזור החוב או הסבתו**

673	פרק ג': חלף ערבות (סעיף 16 לחוק ההסדרים)
	1. סעיף 16(א) לחוק ההסדרים מטיל חלף ערבות בגין ערבות
	החבר לאגודה ואילו סעיף 16(ב) לחוק מטיל חלף ערבות בגין
673	חובות האגודה לארגון
	2. למשקם קנויה הסמכות לדון ולקבוע דברים גם באשר לתוקפו
	של שיעבוד ו/או התחייבות לרישום משכנתא אפילו מעניקות אלו
675	זכויות קנייניות
	פרק ד': האסיפה הכללית היא המוסמכת להכריע בשאלת
677	חלוקת יחידות השתתפות לחברי האגודה
	שער ט': חלוקת החוב וייעוד תמורות
679	(סעיף 24 לחוק ההסדרים)
681	פרק א': הדין
683	פרק ב': מניות פטורות מעיקול
685	שער י': מיצוי החיוב (סעיף 25 לחוק ההסדרים)
687	פרק א': הדין
689	פרק ב': השגות על התנהלות האגודה
693	שער י"א: הסדר ביניים (סעיף 26 לחוק ההסדרים)
695	פרק א': הדין

697	פרק ב': חלוקת התמורות בין הנושים - סמכות המשקם
701	שער י"ב: הפסק - עילות ביטול - ערעור (סעיפים 27-29 לחוק ההסדרים) - מבוא
703	פרק א': הדין
705	פרק ב': כללי
707	פרק ג': פסק המשקם (סעיף 27 לחוק)
709	פרק ד': המשקם איננו כבול בדין המהותי, דיני הראיות או בסדרי הדין הנוהגים בבתי-משפט
713	פרק ה': השוואה בין פסק בורר לבין החלטת המשקם
715	פרק ו': סעד זמני בהליכים לביטול פסק משקם
719	פרק ז': השגה על החלטות ביניים של המשקם
721	שער י"ג: עילות הביטול (סעיף 28 לחוק ההסדרים)
723	פרק א': הדין
725	פרק ב': כללי

	פרק ג': עילות הביטול והיקף הביקורת השיפוטית על פסק
727	המשקם
727	1. כללי
728	2. רשימת עילות הביטול מצומצמת
731	3. ההלכה הפסוקה
	3.1 פסק משקם דומה במהותו לפסק בורר, בשינויים מסויימים לפי סעיף 27 לחוק ההסדרים, ומיתחם ההתערבות השיפוטית בהחלטות משקם הינו מוגבל מטבעו
731	3.2 עילות הפסילה לפסק משקם מפורטות בסעיף 28 לחוק והן מצומצמות ביותר
734	3.3 מגמת בית-המשפט היא לקיים את פסק הבוררות ככל שהדבר ניתן ולצמצם את התערבותו של בית-המשפט בהכרעותיו של הבורר ויש מקום ליישם מדיניות שיפוטית זו גם לעניין החלטות המשקם
737	3.4 רשימת עילות הביטול של פסק משקם הינה מצומצמת ביותר, וזאת במטרה לחזק את מעמדו של המשקם ואת סופיות הדיון על-ידי צמצום הביקורת השיפוטית עליו
739	3.5 למשקם סמכות רחבה למדי לתקן החלטה או פסק, ומקל וחומר לאור תכליתו של החוק
740	3.6 גם אם הגיע המשקם לתוצאה בדרך אחרת שנראתה לו מתאימה ביותר להגיע לתוצאה מאוזנת אין מקום להתערב בה
741	3.7 חשיבותה של ההלכה חורגת מגדר פרשנותם של מושגים בגדרו של החוק בלבד
742	

744	3.8 פסקי המשקמים התייחסו לכל הטענות ולכן יש לדחות את הערעור לביטול פסקי המשקמים
745	3.9 תשלום דמי שימוש למשקם-אין עילה להתערב בפסיקת בית-המשפט קמא
747	3.10 קבלת הערעור עקב החלטות המשקם
749	3.11 קביעת חוב האגודה - אישור פסק המשקם
	3.12 הסמכות לברר את עיקר הטענות המועלות בעתירה מסורה למשקם והדרך לתקוף את החלטותיו קבועה בדין ובירור הטענות אצל המשקם הוא בבחינת סעד חלופי המהווה עילת-סף לדחיית העתירה
752	

פרק ד': חריגה מסמכות וטעות על פני הפסק (עילות על-פי

755	סעיפים 28(א)(1)-28(א)(3) (לחוק)
755	1. טעות גלויה על פני הפסק
756	2. "המשקם חרג מסמכותו"
756	2.1 כללי
	2.2 הסדר הנושים מסדיר את חובות האגודה לנושיה השונים ובמצב דברים זה, אין אפשרות למבקש להיפרע מהאגודה -
759	חוסר סמכות המשקם
	2.3 קביעותיהם ומסקנותיהם של המשקם ושל בית-המשפט המחוזי מעוגנות בראיות ובפרוטוקול הדיון לפני המשקם ואין מקום להתערב בהם
760	
	2.4 המשקם לא חרג מסמכותו, כי לא התקיימה אף אחת מהעילות לביטול הפסק הקבועות בחוק, ומשלא התגלתה כל טעות גלויה על פני הפסק המצדיקה את ביטולו
762	

763	2.5 גם אם קיימת טעות משפטית, וקיימת חריגה מעין זו, הרי שאף בכך אין די, לבדו, להביא לביטול אוטומטי של פסק משקם, ויש לבחון האם מדובר בחריגה קיצונית
765	פרק ה': "עילה מהעילות המנויות בסעיף 24(4), (5), (9) ו- (10) לחוק הבוררות"
765	1. כללי
765	2. "לא ניתנה לבעל דין הזדמנות נאותה לטעון טענותיו או להביא ראיותיו" (עילה על-פי סעיף 24(4) לחוק)
765	2.1 כללי
766	2.2 אי-הבאת ראיות על-ידי צד - אין בה כדי להטיל את המחדל על הבורר ולהקים את עילת 24(4) לחוק
766	2.3 אי-מתן זכות תגובה ושיקול-דעת בית-המשפט - אין לבטל הפסק
767	2.4 אי-מתן זכות לחקירת מומחה - יביא לביטולו של הפסק בעילת 24(4) לחוק
767	3. "הבורר לא הכריע באחד העניינים שנמסרו להכרעתו" (סעיף 24(5) לחוק)
768	4. תכנון של הפסק מנוגד לתקנת הציבור - סעיף 24(9) לחוק
771	5. "קיימת עילה שעל-פיה היה בית-משפט מבטל פסק-דין סופי שאין עליו ערעור עוד" (סעיף 24(10) לחוק)
771	5.1 כללי
771	5.2 ביטול פסק בורר עקב הפרת חובת הגילוי של צד להליך ועילת ביטול על-פי סעיף 24(10) לחוק

775	שער י"ד: הגשת בקשה לביטול וערעור
777	פרק א': הגשת הבקשה לביטול
781	פרק ב': הגשת בקשה לסילוק על-הסף באיחור
783	פרק ג': ערעור (סעיף 29 לחוק ההסדרים)
783	1. כללי
	2. על-פי סעיף 29 לחוק הסדרים, ערעור על פסקי-דין של בית-משפט יהיה בהתאם לחוק הבוררות, ובהתאם לחוק הבוררות הערעור הוא ברשות
785	3. ערעור או רשות ערעור - הדרך הראויה להשגה על פסק-דין המחוזי
786	4. קביעותיהם ומסקנותיהם של המשקם ושל בית-המשפט המחוזי מעוגנות בראיות ובפרוטוקול הדיון לפני המשקם ואין מקום להתערב בהם
787	5. התיקון עומד בתנאי פסקת ההגבלה הקבועה בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו וכי הינו תקף
789	6. אין מקום לדון עוד בבקשה להרשות ערעור על החלטת המשקם הראשונה, שהוגשה, כאמור, שבוע ימים אחרי שניתנה החלטתו השניה של המשקם
791	7. תכליתו של סעיף 28 לחוק ההסדרים היא לחזק את מעמד המשקם ואת סופיות הפסק שלו באמצעות צמצום הביקורת השיפוטית לעילות שפורטו בסעיף זה
793	

8. רשות ערעור על החלטות ופסקי-דין של בית-המשפט בענייני בוררות ניתנת רק במקרים המעוררים שאלה עקרונית, משפטית או ציבורית, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים לבקשה, או במקרים בהם נדרשת התערבותו של בית-המשפט משיקולי צדק או לשם מניעת עיוות דין 795
9. ככל שהפגמים הדיוניים שנפלו אינם משקפים זלזול בבית-המשפט או נסיון להכשיל את ההליך המשפטי, יש להעדיף כלים מידתיים יותר 797
10. הן מאזניו של גורם חקלאי שהינו החייב בהליך על-פי חוק ההסדרים, והן מאזניו של גורם חקלאי שהינו הנושה בהליך כזה, כשרים לשמש ראיה לכאורה לחובו של החייב 798
11. אין זה מתפקידו של בית-המשפט לפעול כ"משקם על" או כ"חשבונאי על" ולערוך חישובים במקומם של בעלי התפקיד שנקבעו בדיון, לשם בחינת טענת הבטלות 802
12. המשקם רשאי היה לבטל את הפסק הראשון, וביטול הפסק הראשון לא נעשה בחוסר סמכות והוא לא גרם למבקש לעיוות דין 804
13. סעיף 28 לחוק קובע את האופן בו רשאי בית-המשפט המחוזי להורות על ביטול פסק משקם כאשר רשימת עילות הביטול המופיעות בסעיף זה מצומצמת ביותר, במטרה לחזק את מעמדו של המשקם ואת סופיות הדיון 806
14. סעיף 29 לחוק מורה כי ערעור על החלטת בית-המשפט המחוזי לפי סעיף 28 לחוק זה הוא ברשות בלבד 809
15. הסדר "חלף הערבות" הינו הסדר היוצר "חבות סטטוטורית" המבטאת את חלקו של כל אחד מחברי האגודה בנשיאת נטל החוב של האגודה 811

16. הגשת רשות ערעור על החלטות בענייני פסק משקם תינתן במקרים חריגים בלבד בהם מתעוררת שאלה בעלת אופי משפטי או ציבורי, או כאשר נדרשת התערבות שיפוטית משיקולי צדק ומניעת עיוות דין 814
14. עילות הביטול של פסק משקם מצומצמות ביותר, במטרה לחזק את מעמד המשקם ואת סופיות ההליכים לפניו על-ידי צמצום הביקורת השיפוטית עליו 815

- 819 **שער ט"ו: התאמות לעניין פירוק או כינוס**
(סעיף 31 לחוק ההסדרים)
- 821 **פרק א': הדין**

- 823 **פרק ב': יישומו של סעיף 31 לחוק ההסדרים**

